

[2, с. 24]. Крім того, розроблені системи NFC і RFID вже сьогодні дають можливість замінити такі традиційні фінансові послуги, як банківська карта і швидкий кредит в магазині.

Розвиток мобільних пристроїв і поширенням на їх базі мобільних платежів в перспективі дадуть можливість для використання кредитних лімітів практично кожним користувачем. Кредитні кошти надаватимуться в рамках лімітів, які будуть визначатися на основі тих же методів, за допомогою яких зараз здійснюється розрахунок овердрафту. Інший варіант можливих розрахунків кредитних лімітів буде аналогічний розрахунку для кредитних карт, які надаються споживачам без підтвердження доходів [3].

Безсумнівно, дані пристрої стануть прогресивною заміною традиційних інструментів, наприклад пластикових карт, а умови надання банківських послуг залишаться традиційними. Проте, це лише при попередньому розгляді. Насправді, спрощений доступ до необмеженого використання кредитних коштів, які будуть доступні кожному споживачеві в будь-якій місці продажу, змінить ставлення споживач до самого платежу як до фінансового продукту (послуги). В результаті у споживачів зміняться переваги на ринку фінансових услуг. Якщо раніше важливими були послуги, які давали можливість отримати необхідний кредитний ліміт на здійснення купівлі – тобто спочатку на отримання кредиту, а згодом – купівлі, то в майбутньому – актуальність зміститься с сферу погашення кредиту, а не його отримання.

Для торгових компаній це дасть новий поштовх до збільшення продажів, так як ще більш скоротиться час від виникнення потреби до здійснення покупки. Фактично частина імпульсивних купівель буде збільшуватись, тим самим дані по закупівлі вважатимуться найбільш привабливими для роздрібного торгового бізнесу. Відповідно, фінансові посередники будуть змушені здійснювати моніторинг витрат споживача, а не доходів, як це відбувається нині. Саме дані про витрати можуть дати більш точну інформацію про те, як споживач буде витратити, а відповідно і купувати в майбутньому, і в яких формах він формуватиме заощадження.

Література:

1. Eastern Economist . 2001. Vol. 8# 25 (23-29 July). P. 12-13.
2. Кінг Б. Банк 2.0. Як споживчу поведінку і технології змінять майбутнє фінансових послуг / Б. Кінг. - М.: Олімп-Бізнес, 2012. - 521 с.
3. Peter Weill. Place to space: Migrating to eBusiness Models / Peter Weill, Michael Vitale.-Boston, Harvard Business School Press, 2001. – 372 с.

Уляна ВОЛИНЕЦЬ

*ДУ «Інститут регіональних досліджень
імені М.І. Долишнього НАН України», м. Львів*

ІНДИКАТОРИ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ДЕРЖАВИ

Сьогодні в Україні механізм реалізації соціальної відповідальності суб'єктів економіки ґрунтується на законодавчій базі, яка регулює відносини у сферах соціально-трудова відносин, інформаційної, фіскальної та екологічної політики. Соціально відповідальна діяльність у широкому значенні є універсальною формою взаємозв'язку суб'єктів економіки: суспільства, держави, її окремими органами, а також формою їх спроможності оцінити наслідки своєї діяльності для суспільного розвитку.

Соціальна відповідальність держави є найбільш широкою за змістом з поміж решти суб'єктів економіки, оскільки вона полягає у:

- 1) забезпеченні стандартів гідного життя населення;
- 2) реалізації ефективної соціальної політики з метою підвищення добробуту населення;
- 3) реалізації ефективної соціальної політики з метою підвищення добробуту населення; формування довіри бізнесу та населення до державних інститутів;

4) формування і розвиток громадянського суспільства за активної участі громадських об'єднань, організації, соціальних інституцій.

В розрізі цих елементів, які можуть розглядатись як критерії досягнення соціальної відповідальності держави, розглянемо сутність соціально відповідальної діяльності держави.

Соціальна відповідальність держави є найбільш широкою за змістом з поміж решти суб'єктів економіки, оскільки її соціальна відповідальність полягає у: забезпеченні стандартів гідного життя населення; реалізації ефективної соціальної політики та підвищення добробуту населення; формування довіри бізнесу та населення до державних інститутів; підтримка розвитку громадянського суспільства за активної участі громадських об'єднань, організації, соціальних інституцій. В розрізі цих елементів, які розглядаються як критерії досягнення соціальної відповідальності держави, здійснено аналіз соціально відповідальної діяльності органів державного управління.

На сьогоднішній день спостерігається низька ефективність соціально відповідальної діяльності органів державної влади, що підтверджується зниженням якості життя населення України впродовж 2002-2014 рр. за більшістю показників. При цьому має місце суттєве відставання України за більшістю стандартів-показників якості життя від країн ЄС (табл. 1).

Таблиця 1.

Стандарти-індикатори якості життя населення для України (2002, 2014 рр.) та ЄС-28 (2014 р.)*

Назва показника	Рекомендоване значення	Значення для України		Середнє значення для ЄС-28, 2014 р.
		2002 р.	2014 р.	
Показник очікуваної тривалості життя при народженні, років	Мін значення – 25 років, max – 85 років	71,3	68,808	78,519
Сумарний коефіцієнт народжуваності	На рівні 2,14 – 2,15	1,13	1,29	1,53
Коефіцієнт депопуляції	50:50:00	-0,22	-0,547	0,230
Коефіцієнт старіння населення,%	Не більше 7%	14,4	15,3	45,6
Показник грамотності дорослого населення, %	На рівні 100%	99,6	99,7	98,68
Середня тривалість навчання	Не менше 15 років	10,560	11,282	10,752
Реальний ВВП на 1 особу за ПКС, доларів США	Від 20 до 40 тис. доларів США	4870	6428,007	25305,97
Частка населення, що проживає за межею бідності,%	Не більше 10%	27,2	25	17
Рівень безробіття, %	Не вищий 8-10%	9,6	7	10,37
Кількість правопорушень на 100 тис. населення	До 5 тис. випадків	955	1146	в/д
Кількість психічних патологій на 100 тис. населення	Не більше 248 осіб	248,8	244	в/д

*Розрахунки автора

Встановлено, що першочерговими завданнями в процесі соціалізації економіки України в умовах європейської інтеграції є забезпечення розвитку інститутів, законодавства, інфраструктури, реалізація структурних реформ в сферах соціального захисту (перехід від соціального стандарту «прожитковий мінімум» до соціального стандарту «мінімальний споживчий бюджет», який має бути базою розрахунку мінімальної заробітної плати; запровадження адресної соціальної допомоги), охороні здоров'я, сфері пенсійного забезпечення, мінімальних соціальних гарантій рівня життя населення, забезпечення ефективного функціонування економіки та політичної системи, узгодження політики стимулювання економічного розвитку та забезпечення соціальної справедливості.

Література:

1. Bowen H. 1953 Social responsibilities of the businessman / H. Bowen // Harper&Row. –N.Y.

Наталія ГАВАДЗИН, Андрій СЕМЦІВ

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ РЕНТНИХ ПЛАТЕЖІВ У НАФТОВИДОБУВАННІ

Нафтогазовидобувна сфера внаслідок своєї специфіки, пов'язаної з отриманням надприбутків, характеризується значним досвідом застосування рентного регулювання. Рентні відносини і пов'язані з ними економічні механізми проявляються в нафтогазовидобутку найбільш масштабнo й рельєфно. Вилучення рентних доходів набуло різноманітних форм: у вигляді бонусів, платежів роялті, оподаткування надприбутку та інше. Методологія побудови рентного регулювання у нафтогазовидобувній сфері і практика його втілення в різних країнах вимагають узагальнення і виявлення на цій основі тих складових, які виявилися ефективними.

Утворення доходів рентного характеру має свої специфічні особливості, але неодмінно умовою при цьому є державна власність на природні ресурси і наявність їх ринку. У світовій практиці регулювання взаємовідносин у форматі надкористувач-держава найбільш поширеним інструментом податкової політики та універсальним важелем є роялті. Зарубіжна практика справляння роялті за змістом платежів виокремлює три форми [1]: стандартне, коли відповідний платіж визначається за ставкою згідно з обсягом видобування корисних копалин чи валовим доходом; що нараховується на чистий дохід від виробництва товарної продукції (металу тощо) у відсотках від нього (чистий дохід визначається як валовий дохід мінус витрати на видобуток, переробку та збут); яке нараховується на чистий прибуток і встановлюється у відсотках від нього.

Розглянемо платежі, які справляються з надкористувачів у країнах-експортерах нафти. Сьогодні абсолютним лідером за доведеними запасами нафти є Близький Схід. У Саудівській Аравії природні ресурси є винятковою власністю монархів. Нафтова промисловість знаходиться під жорстким контролем держави. У 2016 році на фоні стрімкого падіння світових цін на нафту планується урізання щедрих систем субсидій, ціна безнизу зросте на 50%, планується введення ПДВ, а також йде мова про часткову приватизацію національної компанії. Нафтова галузь в Об'єднаних Арабських Еміратах контролюється урядом країни. Надходження до бюджету від експорту нафти становлять 6%. В міру падіння світових цін на нафту в Арабських Еміратах планується введення ПДВ на рівні 5%. Проте немає прибуткового податку і відрахувань у пенсійний фонд. Нафтова і газова галузі Ірану знаходяться під повним контролем держави, заборонено представлення прав на нафту в формі концесії чи прямої акціонерної участі. Основними джерелами первинного доходу до бюджету є надходження від продажу нафти, а саме близько 70%.

За підсумками січня 2016 року Міністерство фінансів Російської Федерації готує податкову реформу, яка скасує податкові пільги практично на всі нові родовища. При новій системі, після того як інвестиції в родовища окупляться, сумарна ставка податку на всі родовища складе 40 відсотків, незалежно від того, чи є у них зараз пільги чи ні. Плюс до цього доведеться платити 70 відсотків від позитивного грошового потоку [2].

У США державна політика характеризується тим, що податок на доходи корпорацій визначається шляхом мінусування від валового доходу податків, роялті, виробничих витрат і капітальних витрат. Штат Аляска в США має спеціальний фонд (Alaska Permanent Fond), куди зараховується четверта частина рентних платежів приватних нафтових компаній, який підпорядковується населенню штату. У Техасі, Оклахомі та Каліфорнії сплачують податок